

Brandmännens riksförbund
Box 53
121 21 JOHANNESHOV

Beträffande deltidсанställd brandchefs möjlighet att ingå i vakt- eller beredskapsstyrka

Brandmännens riksförbund har med anledning av förhållandena vid Högsby kommuns brandförsvär hemställt om brandnämndens svar på konkreta frågor rörande brandchefs möjlighet att ingå som utryckningsledare eller brandman utan att åsidosätta den brandchefsberedskap han enligt brandlag och brandstadga är skyldig att upprätthålla. Förbundet har samtidigt hänvisat till dåvarande statens brandinspektions skrivelse 1974-01-30, dnr 37/74, med svar på frågor av liknande innehåll från förbundet. Med anledning härav får brandnämnden framhålla följande.

1. Brandchefens ställning i brandförsvarets organisation regleras i 4 § brandlagen (1974:80), som anger att kommuns brandstyrka skall bestå av en brandchef, en eller flera vice brandchefer, brandkår samt om det behövs, brandvärn, grundat på tjänsteplikt.

I 5 § brandstadgan (1962:91, senaste lydelse 1974:81) finns sedan bestämmelser om den beredskap som kommun skall hålla.

I brandordning skall sålunda dels anges den tid inom vilken första utryckning för räddningstjänst ständigt skall kunna ske, dels bestämmelser intas om det lägsta antal brandbefäl och brandmän, som erfordras för beredskapen.

I frågor av den art, som förbundet nu ställt till brandnämnden, är det väsentligt att skilja mellan organisatoriska begrepp - brandstyrka resp brandkår - och beredskapsmässiga begrepp, t ex "jourgrupper". C G Källner framhåller i sin bok Brandlagstiftningen (Norstedts 1963, s 22) här om: "Brandchefer och vice brandchefer tillhör den kommunala brandstyrkan men inräknas ej i någon i denna styrka ingående kår, de är chefer för och står utanför de olika kårerna och brandvärnet. Hinder möter ej mot att brandchefen och vice brandchefer även tjänstgör som chefer för olika i kommunala brandstyrkan ingående kårer, exempelvis för att alternera i brandberedskapstjänstgöring". Inom parentes bör påpekas att Källner här använder ordet "brandkår" också för att beteckna vad som nu merendels benämns "brandkårsavdelning". De av Källner i nämnda arbete givna kommentarerna hänför sig visserligen till 1962 års brandlagstift-

HA/BL

ning. Ifrågavarande lagrum, som i 1962 års brandlag återfanns i 2 §, har emellertid överförts till 1974 års brandlag med endast några redaktionella ändringar. Då därtill kommer att problemet som sådant inte särskilt behandlats i förarbetena till den nu gällande lagen, måste den tolkning som gällde 1962 års lagrum anses tillämplig också på 1974 års. Svaret på Er första fråga är därför att brandchef - oavsett anställningsform - kan ingå i kommunens vaktstyrka som utryckningsledare. Den ställda frågan gick emellertid längre och ville ha utrett också om brandchef kunde ingå i brandstyrka som brandman utan att åsidosätta brandchefsberedskapen.

I den delen anknyter frågan till det problem, som Ni aktualiserade i Er inledningsvis nämnda skriftväxling med dåvarande statens brandinspektion. Märk emellertid att frågan då gällde om det var möjligt för en brandchef eller vice brandchef med heltidsanställning att samtidigt med den ordinarie tjänsten upprätthålla deltidstjänst som brandman i samma brandkår. På den frågan svarade inspektionen att, enligt dess uppfattning, så inte var möjligt och fortsatte:

"Inspektionen grundar denna uppfattning främst på 4 § brandlagen, enligt vilken brandchefen icke ingår i brandkåren, samt på 8 § 2 mom brandstadgan, enligt vilken det ankommer på brandchefen bl a att föra befäl över kommunens brandstyrka. Brandchefen måste dessutom anses utföra arbete i "sådan företagsledning eller därmed jämförlig ställning", som enligt 2 § allmänna arbetstidslagen (1970:103) medför undantagande från lagens tillämpningsområde. Någon lagfäst gräns för övertidstjänstgöring finns således inte för hans del. Under sådana omständigheter kan han träda i verksamhet inom kommunens brandförsvar endast i sin ordinära befattning, d v s som brandchef. Följaktligen kan han inte heller förbinda sig att inom den honom underställda brandkåren som deltidsanställd fullgöra brandtjänst vid sidan av sin tjänst som chef för kåren".

Statens brandnämnd har inte funnit anledning inta annan ståndpunkt till detta problem än vad statens brandinspektion på sin tid gjorde. Eftersom föregående skriftväxling gällde heltidsanställd brandchef, vill nämnden emellertid framhålla att bedömningen givetvis är densamma också för deltidsanställd sådan.

Svaret på Er nu framställda första fråga - "Kan en brandchef - heltidsanställd eller deltidsanställd - ingå i kommunens vaktstyrka som utryckningsledare eller brandman utan att åsidosätta den brandchefsberedskap han enligt brandlag och brandstadga är skyldig att upprätthålla?" - är således att han mycket väl kan ingå i vaktstyrka som utryckningsledare, däremot inte som brandman.

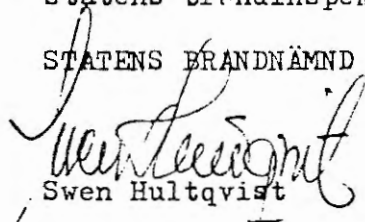
2. Er andra fråga - "Om svaret på fråga 1 är nej, kan man under kortare tid - exempelvis under ordinarie gruppchefs sjukdom - acceptera att brandchef ersätter brandförman? - " är i och med att första frågan delvis besvarats med Ja! mindre aktuell. - Brandnämnden finner det emellertid angeläget att ändå utveckla sin syn på problemet.

Om bestämmelserna rörande beredskap i den fortfarande gällande brandstadgan (1962:91, omtryckt 1974:81) anförde departementschefen i proposition (1962:12 s 69) till riksdagen ".... att brandordningen bör innehålla bestämmelse om det antal brandbefäl och brandmän som erfordras för godtagbar beredskap. En sådan bestämmelse kommer uppenbarligen att ange det minimum, som kan godtagas. På grund härav kan jag ej biträda brandlagsrevisionens av flera remissinstanser avstyrkta förslag. att den i brandordningen sålunda bestämda beredskapen skulle få minskas under semestertid genom beslut av brandchefen". Av departementschefens uttalande framgår att den i kommuns brandordning fastlagda beredskapen anses så betydelsefull för brandförsvarets möjligheter att fylla sina uppgifter, att den inte får underskridas. Brandnämnden är av den uppfattningen att så i princip inte får ske heller vid sjukdom.

Om med den i Er fråga angivna brandförmannen avses utryckningsledare föreligger enligt brandnämndens uppfattning inget hinder för att brandchef under kortare tid uppehåller beredskapstjänsten. Om Ni däremot avser en gruppchef som inte samtidigt är utryckningsledare är svaret däremot Nej! Brandnämnden vill i detta sammanhang erinra om att vid kortare vikariat semester- och sjukvikarier enligt praxis kan förordnas utan att ha föreskriven kompetens.

3. Av svaret på fråga 1 ovan framgår att någon skillnad i berört avseende enligt nämndens uppfattning inte föreligger mellan heltids- och deltidsanställda brandchefer, vilket således är svaret på första delen av Er tredje fråga. På andra delen av samma fråga är nämndens svar att förhållandena för vice brandchef måste bedömas på exakt samma sätt som för brandchef. Denna uppfattning utvecklades också av statens brandinspektion i den tidigare nämnda skriftväxlingen med Er.

STATENS BRANDNÄMND

Swen Hultqvist

H. Andréasson